

LUCRĂRILE DE GRAVURĂ ALE LUI THEODOR AMAN ÎN COLECȚIA MUZEULUI JUDEȚEAN BUZĂU

RODICA GHEORGHE TACHE

Planșele care fac obiectul acestui catalog reprezintă gravurile aflate în colecția Muzeului Județean Buzău, în număr de douăzeci și șase, la care se adaugă o unică gravură deținută de Muzeul Municipal Râmnicul Sărat. Dacă în cazul ultim se știe că respectiva lucrare, intitulată *Țărâncă*, a fost achiziționată de muzeul respectiv în anul 1962 de la D. Florea, în ceea ce privește gravurile aflate la muzeul din Buzău, în stadiul actual al cercetării, nu au fost găsite documentele care să indice proveniența lor (acte de donație sau achiziție).

În urma documentării efectuate, considerăm că cele 26 de gravuri aparțin tirajului postum Adrian Maniu - Mihail Teișanu, ultimul fiind director al Muzeului "Theodor Aman" până în anul 1940.

În cercetarea operei de gravor a lui Theodor Aman s-au implicat nume importante ale istoriei și creației de artă. La vechile contribuții ale lui Alexandru Tzigara - Samurcaș¹ se adaugă importante lucrări ale lui George Oprescu², Oscar Walter - Cisek³, Radu Bogdan⁴, Vasile Florea⁵, Adrian Silvan Ionescu⁶ și alții.

O importantă contribuție asupra cunoașterii operei de gravor a lui Theodor Aman o aduce catalogul semnat de Mariana Vida⁷ care reunește gravuri din tirajul original și postum aflate în colecțiile din muzee bucureștene (Muzeul Național de Artă, Muzeul Theodor Aman, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Națională a României).

Tirajele postume după gravurile lui Th. Aman aparțin lui Henry Fisher-Galați, Adrian Maniu, Mihail Teișanu, realizate fiind în 1934, cu 40 de plăci imprimate în cele 100 de exemplare fiecare și tirajul Alexandru Moscu, realizat probabil după 1940, când ajunge director al Muzeului "Theodor Aman", cu un număr de 37 de planșe. Ultimul tiraj postum a fost realizat cu ocazia comemorării centenarului morții lui Theodor Aman, în anul 1991, de către Muzeul de Artă din Cluj și Muzeul de Istorie și Artă a municipiului București, cu un număr de 364 de planșe.

În urma comparației făcute, având ca model exemplarele din același tiraj studiate la Muzeul Theodor Aman, la Muzeul Național de Artă și Biblioteca Națională a

---

¹ Alexandru Tzigara-Samurcaș, *Catalogul Muzeului Aman*, București, 1908.

² George Oprescu, *Theodor Aman și contemporanii săi*, în *Grafica românească în secolul al XIX-lea*, vol. II, București, 1945, pp. 11 - 24.

³ Oscar Walter-Cisek, *Aman*, Craiova, f. a..

⁴ Radu Bogdan, *Theodor Aman*, București, 1955.

⁵ Vasile Florea, *Theodor Aman*, București, 1965.

⁶ Adrian Silvan Ionescu, *Th.Aman - un poet al mondenității*, în *Arta*, nr. 7, 1981.

⁷ Mariana Vida, *Theodor Aman - gravor*, București, 1993.

României, se poate afirma că acest tiraj are o imprimare corectă dar mai puțin plastică, pe o hârtie slabă calitativ, vărgată gălbuie sau vărgată poroasă albă, cu dimensiuni constante, folosind cerneală brun - roșcată sau neagră. În anul 1934 s-a realizat tirajul Maniu-Teișanu, folosind 40 din plăcile artistului, care au fost imprimate în câte 100 de exemplare. Planșele alcătuiau albume cu listă de lucrări și text introductiv, numerotate fiind de la 1 la 100.

În cazul celor 26 de lucrări aparținând colecției de la Muzeul Județean Buzău, ne aflăm în fața unor gravuri imprimate pe hârtie vărgată gălbuie, slabă calitativ, cu dimensiuni constante de 420 x 270 milimetri, folosindu-se cerneală brun - roșcată.

Ele prezintă totuși o deosebire de dimensionare a hârtiei suport de 50 de milimetri față de gravurile din același tiraj ce se află la Muzeul Theodor Aman (425 x 270 mm.)⁸.

Posibil ca același tiraj să-i aparțină și gravura *Țăranca* (cat. 27), de la Muzeul din Râmnicul Sărat, care este diferită de cele din colecția Muzeului județean Buzău, prin imprimarea cu cerneală neagră, imprimare ternă nenuanțată, pe hârtie vărgată poroasă albă la dimensiunea de 380 x 270 milimetri.

Aman se formează ca artist într-o etapă de mari transformări politice, sociale și culturale ale societății românești.

Formația profesională și-o capătă la Paris, de unde vine pregătit să-și ia foarte în serios meseria de pictor, dar se simte dezamăgit când găsește țara lui indiferentă la tot ce înseamnă act cultural, orice formă de organizare a vieții artistice fiind în stadiul incipient de dezvoltare: nu existau muzee, nu se deschideau expoziții, nu exista un învățământ artistic pe baze moderne iar pictorii adesea erau priviți ca niște zugravi. Aman a simțit că în acest moment istoric este nevoie de el, fiind destul de bogat ca să facă artă de plăcere, destul de talentat ca să placă, destul de tradiționalist ca să nu șocheze. În perioada când apare el, este deja înfăptuită trecerea de la pictura murală cu conținut religios la pictura laică de esență realistă. Aman a reușit aclimatizarea picturii la noi și formarea gustului public, apărând în istoria artei noastre ca o punte de trecere, ca o verigă de legătură între vechi și nou, pregătind terenul pe care s-a manifestat Nicolae Grigorescu, care ar părea altfel ca o mutație greu de imaginat. "*Aman realizează minunea de a introduce elementul artistic ca unul din factorii esențiali ai vieții noastre culturale*".⁹

Prin activitatea sa de artist el dă exemplu permanent, demonstrând că și România este capabilă de realizări ce o pot integra în concertul european artistic al celei de-a doua jumătăți a sec. al XIX-lea, impunând cultura românească în sfera de valori a artei europene. Opera sa trebuie s-o legăm de momentul istoric al conceperii ei.

Aman și-a dorit ca opera lui să pună istoria în acțiune, după propria expresie, sprijinind acțiuni politice în vederea dobândirii independenței naționale și afirmarea unor idealuri de libertate.

⁸ Pentru precizarea tirajului din care fac parte planșele de la Muzeul județean Buzău au fost studiate planșele din tirajul Maniu - Teișanu, tirajul Alexandru Moscu de la Muzeul Theodor Aman și albumul cu imprimările Maniu - Teișanu dedicat regelui Carol I.

⁹ Gh. Oprescu, *op. cit.*, p. 24.

El a ales tehnica gravurii pentru posibilitățile de răspândire oferite prin multiplicare: putea astfel, apelând la însușirile sale de desenator, să aducă în rândurile publicului o artă accesibilă și în același timp foarte apropiată de starea de spirit și de înțelegere a celor din clasa mijlocie și mică.

În gravură el nu urmează drumul lui Millet sau Daubigny, un Corot sau Mergon, pentru că i s-au părut călăuze imposibil de urmat, aceștia ridicând tehnica acvaforte la înălțimi apropiate de geniu, prin rafinament.

El alege ca model pe cei care se opriseră la o artă mai ușoară, la un gen amabil, poate chiar frivol, care se adresa atât profanului cât și cunoscătorului, ca Meissonier, unul din cei mai buni desenatori, sau Mauriano Fourtuny, ori italianul Giuseppe de Nittis.

Perioada de creație în gravură se întinde pentru Aman de-a lungul unui deceniu (1870-1880) în care pictorul nu a avut rival, când superioritatea sa era netă, considerat drept fiind singura personalitate a picturii românești, dar poate că tocmai acest fapt, neavând rivali, critici sau public competenți, au diminuat și apoi paralizat orice dorință a sa de progres.

În arta sa, Aman alege calea școlii academice, însă își permite anumite libertăți pe plan tematic, alegând subiecte care conferă operei caracterul de document prin ineditul tematic, de povestitor, de cronicar al timpului, prin temele țărănești, zugrăvind țăranul mai ales în clipele lui de răgaz și destindere.

Theodor Aman cercetează îndeaproape creația populară, descoperind frumusețea costumului popular, a datinilor, având interes pentru latura festivă a vieții acestuia. Nicolae Iorga surprinde foarte bine preferințele lui în alegerea subiectelor: "Îi era drag de fața oamenilor, de veșmântul lor, el însuși operă de artă, de datinile de la țară și de felul de viață, încă patriarhal, de la orașe, de luptele voievozilor și de triumfurile lor"¹⁰.

Colecția Muzeului Județean Buzău cuprinde gravurile *Țărancă*, (cat. 20)¹¹, *Grija* (cat. 21), *Cap de țăran* (cat. 4), *Țărancă din Vlașca* (cat. 27), în care zugrăvește țăranii, fără emoție artistică, prin prisma formalismului imediat. Astfel, ei au prestanță, demnitate, frumusețe fizică, îmbrăcăminte adecvată, evocatoare a tradiției portului muntenesc.

Efortul de a rezolva problemele de meșteșug și tehnică, o linie mai armonioasă, un colorit mai constant, mai strălucitor, se remarcă la portretele lui. În portretele de bărbați Aman este oficial, atent, subliniind de multe ori calitatea morală sau intelectuală a modelului.

În portretul poetului, luptător pentru dreptate, *Cezar Bolliac*, a figurat un personaj în ipostază sobră și nobilă, apelând la un limbaj elegant și de o fină pătrundere prin filtrul psihologic al modelului, Aman demonstrând intuiția și spiritul de observație

¹⁰ N. Iorga, *Oameni care au fost*, București, 1975, p. 76.

¹¹ În redarea titlurilor am păstrat denumirile ce apar în registrul de evidență al Muzeului județean Buzău, care uneori nu coincid cu cele reale stabilite de catalog.

al unui bun cunoscător al sufletului omenesc. Un bătrân într-o poziție mândră, cu o expresie ușor tensionată, hotărâtă, însoțită de o privire atentă.

În *Autoportret*, Aman ni se dezvăluie ca un bărbat simpatic ca înfățișare, frumos chiar, cu maniere distinse, elegante, cu bun gust în îmbrăcăminte la sobră. El a notat cu linii, umbre și lumini frumusețea care se ascunde în chipul omenesc, chiar și prin cel mai neînsemnat amănunt demonstrând ingeniozitate și vigoare în alegerea liniilor, volumelor, proporțiilor de întuneric și lumină.

Documentarea tehnică, cercetarea ambianței sociale, a moravurilor, a costumelor de epocă, i-au permis să sugereze un cadru istoric autentic, cu aroma veacului evocat.

Costumul cu falduri grele, din gravura *Bătrâna, portret compozițional*, este sugestiv. Păcat că tehnica folosită este greoaie, contururile sunt înecate într-o perdea grea și monotonă de linii inexpressive, care nu distrug numai forma, ci suprimă valorile prin inexistența lucrului. În gravura *Portret de ofițer. Carol I* dovedește o mare dezinvoltură în execuție, cu scriitură nuanțată pusă în evidență prin detaliile de o minuțiozitate dusă până la pedanterie. Astfel, atenția și subtilitatea acordată executării bărbii, produce efecte aproape magice lucrării.

Aman, prieten cu Barbu Iscovescu, participant la revoluția de la 1848 și exilat la Istanbul, îl vizitează pe acesta, având astfel posibilitatea să cunoască arta Orientului.

Subiecte exotice, spectaculoase, îi inspiră gravura *Muzica orientală* (cat. 10), evocând interiorul oriental și raportul potrivit al valorilor. O altă gravură, deosebit de prețioasă, este *Preumblarea Sultanei* (cat. 9.). Sub influența splendidelor tablouri ale lui Delacroix și Ingres, creează această scenă de gen, reprezentând doar personaje feminine, mergând pe o alee. Se remarcă fluiditatea, eleganța și expresivitatea liniei, obținându-se un univers fascinant, încântat să redea strălucirea stofelor, carnației și gesturilor grațioase.

În altă scenă de gen, *Comediantul. Scamatorul*. (cat. 8), pune accent pe spiritul anecdotic, grupuri de personaje sunt zugrăvite la colț de stradă, admirând scamatorul. Bărbați, copii și femei sunt descriși în diverse atitudini, dând alt prilej autorului, prin costumația lor, să creeze un moment evocator al vremii lui. O tehnică liberă, suplă, aerată, o folosește și în cazul subiectelor alese din lumea animalelor și păsărilor. Eleganța nobilă a *Calului alb*, (cat. 22) de paradă, pune în contrast peisajul sumar schițat și precizările până la cel mai mic detaliu, de eleganță cuceritoare a acestuia.

Tot desen de detaliu cu subtile raporturi de griuri, este lucrarea *Fasan* (cat. 14.) în care Aman face adevărate demonstrații de virtuozitate în rezolvarea delicată a penajului.

Țigăncușa din gravura *După fragi* (cat. 13) ajută pictorul să facă un comentariu plastic al imaginii prin observarea atentă și fidelă a momentului, folosind armonia câmpului de umbre și lumini a peisajului, rezolvat printr-o notație dezinvoltă, spontană, ce-l apropie de impresionism. Forța imaginativă, tematica generoasă, tehnica precisă, spiritul novator și modern îl detașează pe Aman de contemporani. Judecat absolut, printr-un criteriu strict estetic, cu influențe dobândite din arta Occidentului, ar putea genera critici justificate.

În gravurile lui Theodor Aman se simte ceea ce am putea numi ce-a de-a treia dimensiune a creației sale, caracterul ei de oglindă, în care se reflectă în chip realist fațetele importante ale unei epoci întregi cu contururi și umbre.

Am considerat necesară prezentarea colecției de gravuri Theodor Aman, ce aparține probabil tirajului Maniu - Teișanu, pentru completarea informației privind tirajele postume și a răspândirii lor în țară. Chiar dacă lucrările prezentate parțial aparțin unui tiraj postum, ele pot pune în lumină universul gravurii, în acvaforte a lui Aman, dând posibilitatea privitorului să cunoască un artist remarcabil, ca și tehnica gravurii sale.

CATALOGUL GRAVURILOR

1. MOARTEA LĂPUȘNEANULUI (Planșa 1)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 100 x 33 mm.
- b. Inv. 77.
- c. Semnat în cadrul stâng de sus, indescifrabil.
- d. Tiraj postum.
- e. -
- f. Compoziție istorică, inspirată din nuvela lui C. Negruzzi; în stânga sunt doi boieri conspiratori: Spancioc și Stroici; Lăpușneanu este așezat pe pat; joc de lumini și umbre.

2. BĂTRÂNĂ. PORTRET COMPOZIȚIONAL (Planșa 2)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 237 x 158 mm.
- b. Inv. 69.
- c. Semnat mijloc, sub cadrul liniar: Th. Aman Del Et Sculptsit.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 728.
- f. Portretul unei bătrâne, semiprofil stânga; ea se sprijină în baston, poartă pelerină, bonetă cu panglici și flori, cu mâneci și guler din dantelă; în mână ține un lornion, medalion la gât; hașururi fine conturează riduri pe întreaga față; valori închise la rochie și fundal, costumul are drapaj bogat, impunător.

3. PORTRET DE OFİȚER. CAROL I. (Planșa 3)

- a. Acvaforte și ac, hârtie groasă, 70 x 55 mm.
- b. Inv. 58.
- c. Semnat cadru dreapta sus: Aman Fecit.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 739.
- f. Portret, bust, semiprofil dreapta, barba pătrată și mustață răsucită; are uniformă militară cu decorații; detalii fine la barbă și păr, datorate revenirilor în ac.

4. CAP DE ȚĂRAN. (Planșa 4)

- a. Acvaforte și ac, hârtie groasă, 65 x 45 mm.
- b. Inv. 61.
- c. Semnat stânga sus: Aman
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 703.
- f. Portret de bărbat, bust, ușor semiprofil dreapta; poartă șapcă pe cap, are barbă, hainele doar sugerate; desen fin, de detaliu, cu hașurație mărunță.

5. PROFIL DE FATĂ. (Planșa 5)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 92 x 64 mm.
- b. Inv. 83.
- c. Semnat și datat dreapta jos, deasupra cadrului liniar: Aman Fecit / 1874.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă în colecția M.T.A., inv. 716.
- f. Portret de femeie, semiprofil spre stânga. Poartă la gât un colier de catifea neagră; umerii sunt sugerați. Aman aplică principiul contrastului între fundalul întunecat și portretul femeii puternic luminat, conturându-se clar; desen fin, delicat, fără insistență.

6. PORTRET DE FATĂ. (Planșa 6)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 95x 75 mm.
- b. Inv. 65.
- c. Semnat și datat descrescător, stânga jos: Th. Aman / 1874.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. -
- f. Portret de fată, bust ușor semiprofil dreapta; are părul des, despletit până la umeri; acoperit cu o maramă; contrast puternic între desen și fundalul alb; Aman se inspiră din procedeul fotografic al supraexpunerii.

7. DAMA ROMÂNĂ (Planșa 7)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 115 x 75 mm.
- b. Inv. 78.
- c. Semnat sub cadru stânga jos: Th. Aman sculp.
- d. Inscripție, mijloc jos: DAMA ROMÂNĂ / V cu XVIII.
- e. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- f. Placă de aramă în colecția M.T.A., inv. 709.
- g. Portret de femeie frumoasă, cu trăsături regulate și părul despletit; drapată în rochie cu decolteu larg, decorată cu panglici; la gât lănișor cu cruciuliță; desen fin, cu efecte de prețiozitate.

8. COMEDIANTUL. SCAMATORUL. (Planșa 8)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 120 x 160 mm.
- b. Inv. 70.
- c. Semnat sub cadru stâng jos: Theodor Aman Fecit / 1874.

- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 720.
- f. Scenă de gen, cu un grup de personaje în jurul unui comediant puternic luminat de un felinar; Aman pune accentul pe efectul de lumină-umbră; femei și copii în diverse atitudini studiate, drapați în veșminte de epocă.

9. PREUMBLAREA SULTANEI. (Planșa 9)

- a. Acvaforte și ac, hârtie groasă, 120 x 80 mm.
- b. Inv. 80.
- c. Semnat sub cadru liniar, stânga jos: Th. Aman sculp.
- d. Datat sub cadru liniar, dreapta jos: 1874.
- e. Inscripție gravată, în cadrul de jos, la mijloc: Preumblarea Sultanei.
- f. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- g. Placă de aramă, în colecția M.T.A., Inv. 701.
- h. Scenă de gen, cu două personaje, Sultana și slujnica mergând pe alee; precizări la faldurile mantilei, vegetației, minaretului și reflexele apei.

10. MUZICĂ ORIENTALĂ. (Planșa 10)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 120 x 80 mm.
- b. Inv. 72.
- c. Semnat cadru stâng: Aman. S.C.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 700.
- f. Cadână în interior, așezată, sprijinind-se de perete, capul înclinat spre dreapta, cântă din lăută; poartă șalvari, un umăr dezgolit; desen fin, efecte strălucitoare pe șalvari; fundalul vibrat prin hașurație oblică și încrucișată.

11. PORTRET DE TÂNĂR ȚIGAN. (Planșa 11)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 65 x 50 mm.
- b. Inv. 60.
- c. Semnat stânga sus: Aman Fec; datat dreapta sus: 1874.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 702.
- f. Portret de bărbat, bust, ușor semiprofil dreapta; poartă pălărie mare, cu borouri largi, mocănească, părul aproape de umeri, hainele doar sugerate; desen fin, de detaliu, cu hașurație mărunte.

12. CAP DE COPIL. (Planșa 12)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 65 x 50 mm.
- b. Inv. 82.
- c. Semnat crescător, dreapta jos: Aman.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. -
- f. Portret de fetiță cu părul scurt, privită din față; are guler alb și un cerceș în urechea stângă.

13. ȚIGANCĂ, DUPĂ FRAGI. (Planșa 13)

- a. Acvaforte, pe hârtie groasă, 123 x 80 mm.
- b. Inv. 76.
- c. Semnat și datat stânga jos: 1875.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 199.
- f. Compoziție cu o țărâncuță în lumină, așezată cu picioarele încrucișate și brațele în poală; lângă ea, o ulcică de pământ; în jur numai verdeț.

14. FASAN (Planșa 14)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 230 x 55 mm.
- b. Inv. 64.
- c. Semnat și datat, stânga jos: Th. Aman 1875.
- d. Inscripție mijloc: FASAN
- e. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- f. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 729.
- g. Natură moartă cu fazan prins de un cui, în perete: joc de lumini și umbre, negru, gri și alb, în desenul penajului.

15. FETIȚĂ ȘEZÂND, CU CEAȘCĂ. (Planșa 15)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 123 x 80 mm.
- b. Inv. 67.
- c. Semnat și datat descrescător, stânga jos: Aman, 1875.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 1875.
- f. Interpretare după lucrarea *Portret de fetiță*. Fetița așezată pe pat, ține în mână o ceașcă; desenul delicat, repartizarea negrului din fundal, pe care se decupează figura personajului, scoate în relief tinerețea modelului.

16. CESAR BOLLIAC (Planșa 16)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 215 x 155 mm.
- b. Inv. 81.
- c. Semnat și datat sub medalion, dreapta: Th. Aman, 1876.
- d. Inscripție sub medalion, mijloc: Cesar Bolliac.
- e. Adresa, dreapta, sub medalion: Imp. Autorului.
- f. Tiraj postum, Alexandru Moscu (?).
- g. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 509.
- h. Bust de bătrân, semiprofil stânga; barbă albă și mustăți; poartă ochelari rotunzi, vestă cu guler, lanț la veston, cravată la gât; are expresie dramatică.

17. MEHADIA. PORTRET COMPOZIȚIONAL (Planșa 17)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 158 x 118.
- b. Inv. 74.
- c. Semnat stânga-jos, sub cadru liniar; Th. Aman Fec.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.

- e. Placă de aramă în colecția M.T.A., inv. 722.
- f. Țărancă în port bănățean, cu opreg și desagă, așezată în semiprofil spre stânga; ține pe braț un coș cu fructe, toarce la caier; desen viguros cu contraste puternice; amintește de personajele lui Tătărescu; de remarcat stânga-sus, sub cadru liniar, cap de cal, din profil.

18. AUTOPORTRET (Planșa 18)

- a. Acvaforte pe linie groasă, 160 x 120 mm.
- b. Inv. 59.
- c. Semnat mijloc, sub cadru: Theodore Aman-sculptist.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă galvanizată, în colecția M.T.A., inv. 737.
- f. Gravură de interpretare, după pictura cu același titlu. Autoportret, bust, poartă pălărie și batistă în buzunar; mâna la reverul hainei; lumina cade de sus; fundal întunecat, prin hașururi regulate; asemănări cu portretul lui Rubens, de la galeria Uffizzi.

19. SEMIPROFIL DE TÂNĂRĂ FATĂ (SOȚIA ARTISTULUI) (Planșa 19)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 120 x 80 mm.
- b. inv. 66.
- c. Semnat și datat, dreapta jos: Aman / 1879.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 710.
- f. Portretul soției artistului, bust semiprofil trei sferturi dreapta; părul strâns în coadă pe creștet și parțial lăsat pe spate; poartă la gât horbotă și medalion; desen fin de detaliu, cu obținerea efectului de strălucire a părului și medalionului.

20. ȚĂRANCĂ (DIN VLAȘCA) (Planșa 20)

- a. Acvaforte, pe hârtie groasă, 160 x 120 mm.
- b. Inv. 75.
- c. Semnat descrescător, în cadrul stâng de jos: Aman.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 706; desen pregătit, datat 1879, se păstrează la B.N.R., inv. 19549.
- f. O femeie tânără, îmbrăcată în costum popular din Vlașca; în picioare, cu mâinile adunate sub piept; poartă salbă, scurteică din blană și catrință.

21. ȚĂRANCĂ, PORTRET COMPOZIȚIONAL (GRIJA) (Planșa 21)

- a. Acvaforte și ac, hârtie groasă, 160 x 120 mm.
- b. Inv. 63.
- c. Semnat stânga, sub cadrul liniar: Th. Aman sculptit.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 717.
- f. Portret de țărancă, din profil spre dreapta, își sprijină capul în mână; poartă tulpă, iar pe umeri o cațaveică; pare pe gânduri; mâna mare, noduroasă și foarte expresivă, sugerează o femeie nevoiașă într-un moment de meditație gravă.

22. CAL ALB (Planșa 22)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 75 x 106 mm.
- b. Inv. 71.
- c. Semnat și datat stânga-jos, în cadrul liniar: A. Aman fecit, 1879.
- d. Tiraj postum, Alexandru Moscu.
- e. Placă de aramă în colecția M.T.A., inv. 703.
- f. Cal alb de paradă, după lungimea cozii și tunsoarea cozii; peisaj aproape inexistent; desen delicat, efect maxim de luminozitate.

23. STUDII DE PORTRET ȘI NUD (Planșa 23)

- a. acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 160 x 120 mm.
- b. Inv. 62.
- c. Nesemnat, nedatat.
- d. Tiraj postum, Alex. Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 200.
- f. Pagină de schițe: nud de țișăncușă, reprezentată din spate, ghemuită, răsucită spre dreapta; trei portrete de femei, cu pieptănături înalte; un cap de copil și un cap de tânăr.

24. ÎN PARC. LECTURĂ PE BANCĂ ÎN CIȘMIGIU (Planșa 24)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 80 x 120 mm.
- b. Inv. 79.
- c. Semnat și datat, stânga jos, în cadrul liniar: Aman / 1879.
- d. Tiraj postum, Al. Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 699.
- f. Gravură de interpretare, după pictura "În grădină". Bărbat așezat pe o bancă, sub un copac, într-o grădină publică; în stânga, o statuie și clopotnița unei biserici se vede prin frunziș.

25. TÂNĂRĂ FATĂ LA MARGINEA APEI. FETIȚA CU ULCICA (Planșa 25)

- a. Acvaforte, pe hârtie groasă, 160 x 120 mm.
- b. Inv. 68.
- c. Semnat și datat stânga-jos, în cadru liniar: Th. Aman / 1881.
- d. Tiraj postum Al. Moscu.
- e. Placă de aramă galvanizată, în colecția M.T.A., inv. 830.
- f. Scenă de gen, de tip pitoresc; o țișăncă tânără, dezbrăcată până la brâu, are o fustă largă și tulpă, picioarele le ține încrucișate, sprijinindu-și mâinile de ele, răsfirând câteva flori; în dreapta o oală de pământ; contrast puternic între închis și deschis, aproape fără tonuri intermediare.

26. SPOITORAȘ (Planșa 26)

- a. Acvaforte și ac, pe hârtie groasă, 75 x 112 mm.
- b. Inv. 73.
- c. Semnat și datat stânga-sus: Aman / 1881.
- d. Tiraj postum Al. Moscu.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A., inv. 14.
- f. Țigănuș gol, ghemuit, purtând pe cap o căciulă, reprezentat din profil spre dreapta; spoiește un vas, jos în dreapta o farfurie din metal; efecte puternice de lumină.

27. ȚĂRANCĂ (Planșa 27)

- a. Acvaforte, hârtie groasă, 160 x 120 mm.
- b. Inv. 1271 Muzeul Râmnicul Sărat.
- c. Semnat descrescător, cadrul stâng-jos: Aman.
- d. Tiraj postum.
- e. Placă de aramă, în colecția M.T.A. Inv. 706.
- f. Portret de țărancă (posibil travesti), în costum de Vlașca; privită frontal, în picioare; poartă salbă, ie, scurteică de blană, catrință; desen delicat, imprimare cu cerneală neagră; lucrare în general ternă, slabă, nenuanțată.

Pl. 1

PI. 2

Pl. 3

Pl. 4

Pl. 5

Pl. 6

Pl. 7

Pl. 8

Pl. 9

Pl. 10

Pl. 11

Pl. 12

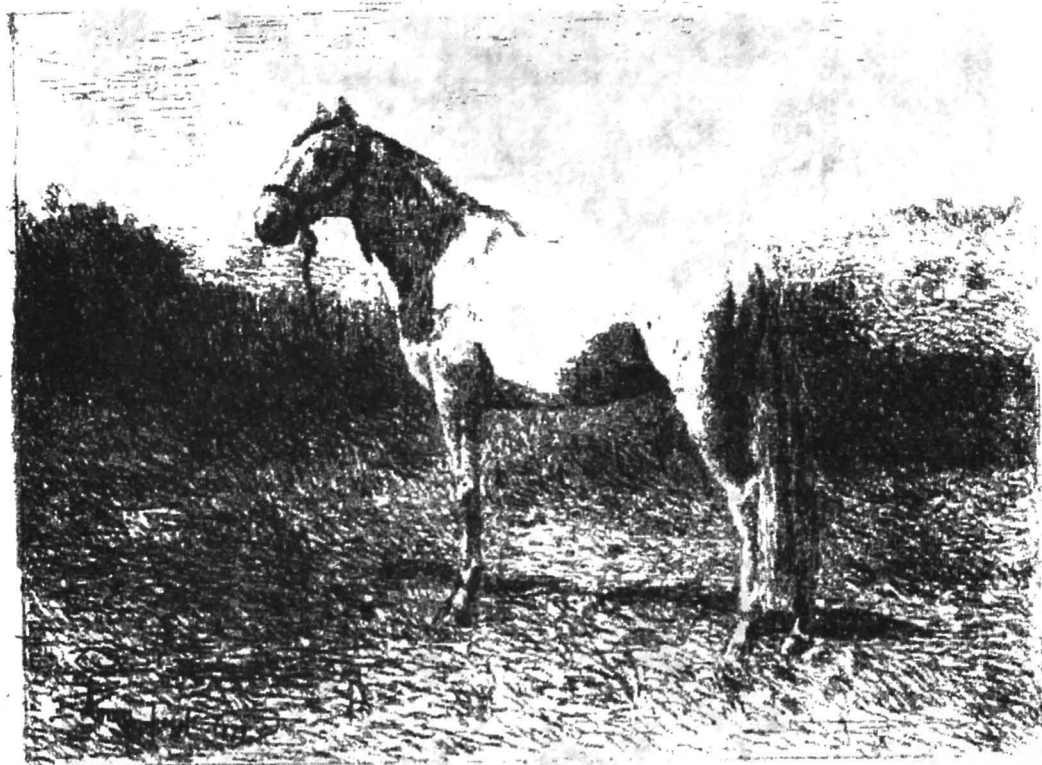

Pl. 13

Pl. 21

Pl. 22

Pl. 23

Pl. 24

Pl. 25

Pl. 26

Pl. 27